

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 6 FRT, 1/2 ÉVRE 3 FRT,
1/4 ÉVRE 1 FRT. 50 KR. EGY SZÁM 15 KR.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkekk:	
Beksics Gusztáv könyve I. <i>Török Mihály</i>	619
Szilágyvármegye gazdasági viszonyairól. I. <i>Boér Miklós</i>	620
A drassói gulya.	621
Az ár ellen. <i>Civis</i>	622
A tejgazdaság ügye Svéd-, Németország és Dániában. <i>Kerekes Lajos</i>	624
Tárca:	
A népért, a néppel. <i>Vajda Ferencz</i>	622
Kisobb szakközlemények	625
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból. <i>T. M.</i>	625
Külföldi lapokból. <i>S.</i> ,	625
Vegyes közlemények	626
Közgazdaság, üzlet, forgalom:	628
Szerkesztői üzenetek	628
Hirdetések	

Beksics Gusztáv könyve.

(A magyar politika új alapjai, kapcsolatban a magyar faj terjeszkedő képességével és a föld-birtok-viszonyokkal.)

(I. cikk.)

Ötven éve mult, hogy a 48-as törvényhozás lerakta a modern Magyarország alapjait. Ez alapokon épült fel e félszázad utolsó három évtizedének története, ez alapokon fejlődött és erősödött meg államunk, melynek betetőzéséhez keressük az építő anyagokat.

Csak az utóbbi évek történetére kell hivatkoznunk, midőn be akarjuk bizonyítani, hogy hazánk fejlődésében elértünk arra a határpontra, melyben a magyar faj teljes kifejlődése immár életszükséggé vált, ha csak nem akarjuk örökre elszalasztani azt a pillanatot, melyben még a politikai magyar nemzet keretében biztosíthatjuk a szűkebb értelemben vett magyar nemzet szupremáciáját. Ma még rendelkezünk az idővel és eszközökkel, az események rohamos egymásutánja azonban intő jel arra, hogy az időt és eszközöket meg kell ragadnunk addig, míg a magyar faj hamisítatlan eredetiségében lüktető őseréjét felhasználhatjuk nemzeti problémáink megoldására. Eljutottunk addig az időpontig, míg a „magyar állameszme” nem fogalom többé, hanem egy létező igazság, mely hogy megdönthetetlen legyen, meg kell találnunk problémáink megoldásának kulcsát, a mely ép oly mértékben komplikálódik, a mily arányban szélesedik szemünk előtt jövőnk panorámája.

A nemzetileg és államilag örökre biztosított Magyarország a jövő feladata; a nemzeti alapon szervezett magyar hatalom a cél, hogy a maga kulturális és közgazdasági eszközeinek hatalmával létét folytathassa akkor is, ha a züllésnek indult osztályviszonyok végleg hazánk kezébe játsszák a Monarchia sulypontjának szerepét. A magyar nemzetnek teljes kifejlődésével és erejének kibontakozásával tul kell esnie a lét és nem lét problémáján, s mivel az eddig folytatott politika a cél elérésére

nem elégséges, új alapokat kell keresnünk a jövő nemzeti politikája számára.

Jövőnk feladatai nagyobbak a multakénál, eszközeinek is hatalmasabbnak kell lenniök. Szakítanunk kell a gravamenek, a hangulatok, a kicsinyes eszközök politikájával s be kell látnunk végre, hogy a háromszázéves küzdelemben megcsorbult, eltompult közjogi fringia mellett, nemzeti érdekeink megvédélmezésében immár nem mellőzhető a közgazdasági erőben rejlő éles szablya sem.

Beksics Gusztáv nagy figyelmet érdemlő munkájának ez szolgáltatja az alap gondolatot. Munkájában közgazdasági alapokon keresi nemzeti feladataink megoldásának eszközeit, mert nemzeti létalapunk szűk és keskeny s kiszélesítésére az *asszimiláció s a vele kapcsolatos kulturai politika többé nem elég*. A nemzetiségi eszme e virágzó korában a kultura a nemzeti öntudat csiráit nem hogy megfojtaná, hanem inkább kifejti s így mélységes tévedés volt államférfiainktól az, hogy csupán iskolával és kulturával akarták meghódítani Magyarországot. Az asszimiláló politika csődöt mondott, elkerülhetetlen tehát a *magyar faj számbeli kifejtésének s a magyar birtok-politikának sokkal mélyebbre-ható eszközeivel* gondoskodnunk nemzeti politikánk érvényesítéséről. Fel kell használnunk azt a *szaporodási képességet*, melyet a magyar faj kedvező gazdasági viszonyok között mutat, mert kétségtelen bizonyítékok vannak arra, hogy a magyar nép asszimiláló képessége nem nagy, de szaporodási képessége jelentékeny. — Beksics a statisztikai adatok egész tárházával mutatja ki, hogy az ország ama vidékein, melyek teret adnak birtokviszonyaiknál fogva arra, hogy a népszaporodás kedvező arányokat öltsön, a specifikus magyar lakosságban mutatkozó szaporodási hányad fölül mulja a nemzetiségek szaporodásának hányadát s a hol a fajok keverten laknak, a szaporodás növekedése mindig a magyar elem növekedésének százalékával áll arányban. A magyar nemzeti politika feladata tehát nem lehet más, mint a magyar faj expansivitásának felhasználása a

A legjobb magvak

legolcsóbb beszerzési

forrása

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir.

udvari szállító,

József főherceg Ő cs és kir. Fensége udvari szállítója, a román király Ő Felsége udvari szállítója. Ferdinánd bolgár fejedelem Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb király Ő Felsége udvari szállítója, Fülöp szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége udvari szállítója

magkereskedése

BUDAPESTEN,

VI. ANDRÁSSY-ÚT 23-IK SZÁM. (23.)

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Babós és Társai

vaskereskedése

KOLOZSVÁRT,

Belközép-utca 25. sz.

Van szerencsénk a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy az ujonnan megnyitott üzletünket dusan felszereltük mindennemű **vasárakkal**, u. m. **gazdasági eszközök**, **háztartási cikkek**, **konyhaberendezések**, mindennemű **szerszámok**, **technicalai cikkek**, **kocsikenőcs**, **kovács szén**, és minden e szakmába vágó itt fel nem sorolt tárgyakból.

Bizományi raktárunk van a Budapesti **Thury János és fia cég** nagy szerkovács és haranggyárából, továbbá elvállaljuk a **használt reszelők újra vágatását**, a legjutányosabb árak mellett.

B. pártfogását kérve vagyunk

(123.)

Kiváló tisztelettel

Telefon sz. 351.

Babós és Társai.

kormányzat minden ágában, de első sorban is a földművelésiben, mert kétségtelen, hogy e politika alapjául a földbirtok szolgáltatja a szilárd alapot.

E gondolatoknál valóban éreznünk kell, hogy Beksics nem halad tört úton, s a kezdeményezőknél ritka bátorsággal ugyan, de a kivitel módozatainál kevesebb szerencsével keresi eszméinek megvalósításához az eszközöket.

Minket munkájának inkább ama részei érdekelnek közelebről, melyben a magyarság expanzivitásának eszközeiről mondja el nézeteit, okoskodásának tetszetős modorával szolgáltatva bizonyítékokat alaptételének, hogy: „*bizonyos körülmények és viszonyok között a mezőgazdaság és a földbirtok felosztása a legelső rangú tényező a népszaporodás előmozdításában, vagy gátolásában*”

Beksics e tétele nagy horderejű kérdéseket rejt méhében. Csekély számú magyar radikálisaink a kötött birtokok elleni küzdelemben, az egyházi és közbirtokossági s végül a kincstári birtokokban rejlő hatalmas tőkét kívánják mozgásba hozni s e népszerűsége könnyen számítható eszmével akarják megadni a kegyelemdőfést a 48 előtti társadalom utolsó maradványainak. Beksics ugyan keztyüs kézzel nyúl a kérdéshez s nem hirdet háborút és osztálygyűlöletet, de épen az a tünet, hogy a 48-as nagy átalakulásnak a birtokviszonyokban végrehajtott fél munkája a középosztály csődjét idézte elő, nagy óvatosságot követel, bármilyen szór mentében bánik is el a kötött birtokok kérdésével. A kötött birtokok felparcellázása s a latifundiumok át-helyezése a hegyes vidékekre tetszetős gondolat. Meg volna adva a lehetőség arra, hogy ama vidékek, melyeken legtöbb hitbizományunk van s a melyek legnagyobb részben tiszta, magyar ajkú földművelőkkel lakvák, teret engednének a népszaporodásra; míg ellnkezőleg, a hegyes, többnyire nemzetiségektől lakott vidékek meg-lennének kötve a terjeszkedésben és a népszaporulatban. Sajnos, a kivitel nehézségei szinte legyőzhetetlenek s egy esetleges hibás lépés vagyonilag független arisztokracziánkat is a középosztály sorsának dobhatná oda. Nem akarom ezzel Beksics állításának elméleti igazságát kétségbevonni, de mindenesetre figyelmet érdemel az a tény, hogy birtokviszonyaink szerencsétlen állapotában elsőrangú tényező volt az, hogy egy csapásra szabaddá vált a föld, az ősiség eltörlése után. Államiságunk betetőzését nem a merész, hanem az óvatos birtokpolitikától várjuk. A kísérletezésekben rejlő veszélyt megkoczkáztatni, a

szélsőségekben fekvő hibákkal annyi érdeket tenni egy kártyalapra lehet bátor, de semmikép sem óvatos politika.

(Folyt. köv)

Török Mihály.

Szilágyvármegye gazdasági viszonyairól.

Irtá: Boér Miklós.

I.

Mielőtt belépünk hazánk tündérekertjébe — az erdélyi földterületre, — egy szépen tagozott, sok-természeti szépséggel megáldott és sok vihart látott új vármegyén megyünk át. Ez Szilágyvármegye, mely mindenesetre érdemes, hogy gazdasági viszonyaival megismerkedjünk annál is inkább, mert terményeinek természetes piaca a bérczes hazarész. Szatmárvármegyéből: északnyugatról és északról, Biharvármegyéből: nyugatról, — tehát három — vasuti vonal vezet be e kies területű provinciába, hogy a vármegyének egyik legszebb pontján fekvő és igen gyorsan fejlődő községében, Zsibón csatlakozzék és a szamosvölgyi vasutvonalon átszelje Szolnok-Doboka vármegyét s elérje a magyar Athént: kincses Kolozsvárt. Gyönyörű három hegy-láncz öleli körül a vármegyét. A Réz-, Meszes- és a Bükk-hegységek, melyeknek rengetegei bőven szolgáltatnak épület és szerszámfát és tüzelő anyagot. Kebelében kiaknázatlan kincses bányája van a gypszben, mely különösen a Meszes-hegységben hatalmas területeket foglal el. Építésre alkalmas kitűnő kőanyagot, föl egészen a márványig, mindenik hegytest bőven rejteget; több helyen a kőszén is előfordul, sőt a Meszes szamosmenti nyulványa adna talán legendő kőolajat, kátrányt és petroleumot is; ha azt kellő befektetéssel és oksterüen bányásznák. Erdeiben, a vadak közül előfordul a vadszertés (bőven), az őz, róka (bőven), nyul, sőt a farkas is. Szarvasa teljesen kipusztult s így a Pallas nagy Lexikonának amaz állítása, hogy szarvasa is van, teljesen alaptalan. Vadszárnyasai közül a fennérintett három hegyláncolatban és a szamosmenti hegységben előfordul a császármadar; rétségeiben, szénafüveiben van elég fogoly, fűrj, haris; határain nagy csapatokban szárnyal a vadgalamb; vizein lubiczkolnak a vadkacsák; van gólya, gém; sőt a vármegye északnyugati lapályain, egész csapatokban előfordul a *tusok* is. Vizeiben bőven van hal (harcsa, ponty, csuka, kecsge, pisztráng — Rézhegység eleven patakjaiban, a Berettyó felső részében — és a közönségesebb édesvízi halak sok faja, rák és vidra. Szőlőhegyei öntötték a bort s néhány évvel ezelőtt a kolozsvári piacot s Erdély szőlőt nem termő vidékeit valóban elárasztották a kellemes zamatu, savanykás izű szilágyvármegyei borokkal, melyek közül, különösen az érmelléki bakator világhírré vergődött. Kitűnő termőolajjal bir folyói széles völgyeiben s a vármegye északnyugati lapálya — az Ermellék, — az Alfölddel vetekedik tekintetben. Rétfői, szénafüvei gazdag széna- és sarjatermést adnak; legelői jók. Gyümölcse nagy vidéken páratlanul áll és sok terem . . . S mégis — és itt jutottunk a dolog árnyoldalához — *népe nap-*

ról-napra koldusodik. . . Ez, a mi minden-esetre elmélkedésre késztet s fölhív a komoly gondolkodásra. Fürkésznünk kell az okok után, melyek ezen állapotokat létrehozták s lassan bár, de napról-napra jobban előkészítik az agrar-szocializmus talaját vármegyénkben is. A baj még nincs jelen; de itt ott már fölcsapódik egy-egy hang, mely hasonlít ahhoz mit a szél a homokos Alföld egyes vidékéről felénk kavart s itt igen érzékeny fülekre talált. Csak nemrégiben is egy érdekes eset ragadta meg a figyelmemet, melyet éppen ezen állításom illusztrálására, röviden elmondok.

Kraszna-Horváth községben jártam, néprajzi adatok gyűjtése végett. Egy okos és jó képű paraszttal állottam beszélgetésbe s midőn sétánk egy szűk bejáratu korcsma előtt vezetett el, annak apró ablakain át szörnyűen részeg ember keserű nótája csapta meg füleinket.

— Lássá az nem búsul! szólottam az éppen anyagi nyomorról panaszkodó paraszthoz.

Hja, kérem alásan, *ott a semmi mulat* — válaszolt Majd én is, a többi is úgy tesszünk, ha oda jutunk, a hova az a szegény ember jutott . . . Pedig oda jutunk! Jó módu ember volt az; de mindenét elvették, a házat is ellicizálták a feje fölül. Nem is maradt csak egy fejszéje és egy szekerczéje. A családját szélnek bocsátotta; ő, a mit keres, — megiszsa. Azt mondja, hogy neki már mindegy! A szerszámát el nem veszik; egyebe nincs. Lesz a mi lesz! De hány van már olyan csak mi köztünk is! Oda jutunk mind. Mikor már nem lesz semmink: iszunk, mulatunk, tánczolunk . . . Ugy volt a török-világban is, amint olvastam . . . Nem birhatjuk el sokáig uram; mert daczára a földmivest évről-évre sujtó gazdasági bajoknak, a közterhek nagyon emelkednek. Én, instálom, három forint földadót és öt forintnál több mellékjándóságot fizetek. Pedig hát semmivel sem javulnak a község dolgai. Minden úgy van, a hogy régen, a mikor még félannyt sem fizettem. Nincs közlegelők, nincs jó bikánk, jó kanunk; szarvasmarhánk fogy. Már több a ló, mint az ökör, a kecske, mint a tehén a faluban. Nem jól megy ez így!

Megdöbentettek ennek az embernek reménytelen szavai. Hát a nép már kezd így gondolkozni? Hol keressük itt a baj orvoslására szolgáló irt? Talán a közterhek emelésének skálóját rekeszszük el? Az uzsora titkos vérszopóit kerítsük hurokra? A pénzintézetek hitelforrásait igyekezzünk eldugaszolni, vagy egyszerűen megnyugodjunk abban, hogy *a semmi mulat?*

És roppant szörnyűségében föltűnt képeletemben az agrarszocializmus réme, mely ha egész sötét alakjával meglep: mit fogunk csinálni? Tüzetesebben tanulmányoztam a vármegye gazdasági viszonyait, mely eddig is érdekelt és valóban be kellett látnom, hogy az egész területen évről-évre kétségbeesőbb gazdasági állapotok tüneznének fel. Valami megdöbentően szörnyű kép tárult lelki szemlélődésem elébe: a jövő sötét képe, mely felé feltartóztatlan gyorsasággal haladunk. Láttam a rémet, mely denevér-szárnyait már bontogatja a hármas hegy minden pontján s ha teljesen fölszabadul: sárkány-körmökkel tépi szét a mindenütt meglazult társadalmi

Telephon: 198.

Solymosy és Társa betéti társaság.

Gépgyár és Vasöntöde

Sürgönyök: Solymosy gépgyár.

Kolozsvár.

Álló és fekvő gőzgépek, szivattyúk, sajtók

— TELJES SZESZGYÁRI-, MALOM ÉS TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEK. —

Gőzkazánok, Vízikerekek, Turbinák.

GAZDASÁGI GÉPEK: Cséplőgépek, Járgányok, Rosták, Trieurók, Szecekvágók, Boronák, széna- és szőlőprések stb.

Fémöntvények. — Oszlopok. — Csigalépesők. Külön osztály: **EKÉK.**

viszonyokat s a gazdasági élet forradalma képen nyakunkra hág az agrar-szocializmus . . . A nyomor helyen-helyen megdöbentően jelenik meg s a *pellagra*, melynek rémes alakját én már a 80-as években megrajzoltam, a *Pesti Hírlap* egy tárczájában: itt is, ott is megtébolyit egy-egy boldogtalant. Akkor még csak a Bükkhegység egyik-másik községében ijesztett ránk a nyomornak a legszörnyűbb jelensége, ma már a Meszes- és Rézhegységek szegényes, szalmás viskóiból is fölénk, mered egy-egy zavaros szempár, varakkal bebarázdált arc; gennyedő kézzel itt is, ott is kuporog egy-egy szerencsétlen. .

A dob pedig mindenütt megperdül s vonulnak a *semmik* a világ minden tája felé . . .

De ez még nem jelenti, természetesen az agrárszocializmus gyors közeledését. Más okokban keressük azt s valószínűleg a krasznahorváth-petenyei curátor panasz-hangjából kisors a való.

Jövő cikkemben erről a *valóról* beszélek.

A drassói gulya.

Mióta a nyugati szarvasmarha-fajták betelepítése kezdetét vette, az Erdélyi Gazdasági Egylet mindig a mi hazai fajtánk védelmét, fejlesztését és nemesítését igyekezett munkálni. Nehéz feladat: a meglevő nyers anyagnak hosszas és türelmet próbáló tökéletesítését prédikálni akkor, mikor a kész, sőt túlon-túl kész portékáért csak a kezdet kell kinyújtani s csupán pénzkérdés, hogy márhólnapra mindenirányu szükségletre teljesen kitenyészített állományra telessünk szert. E nehéz feladat buzgó szolgálatának egyik leg-erősebb indító oka és rugója abban rejlik, hogy a készen átvett eredmények kedvéért legtöbbször el kell tekintenünk a közmondástól, hogy: „födolog az egészség.“ Pedig az állattenyésztésben az egészség: biztonság!

Ezek előre bocsátása után, a mennyire egy rövid látogatás benyomásai engedek, vázlatosan megemlékezem a gróf Teleki Árvéd drassói magyar-erdélyi szarvasmarha tenyésztéről, mely — habár még egészen új alapítás is — figyelmünkre és elismerésünkre különösen méltó s a legszebb jövőre enged kilátást.

Teleki gróf a gyors fejlődés és hizóképesség emelését tartja főcéljának. Persze a meglevő edzettség teljes épségben tartása mellett. Eszközei: a *kiválasztás*, a jó és természetes *tartás*. (Takarmány, legelő, sok járás, kevés kényeztetés). Ez a kettő. Az igaz, hogy olyan eszközök, a melyek kezeléséhez jó kéz, jó fő kívántatik. Drassón meg van mindkettő.

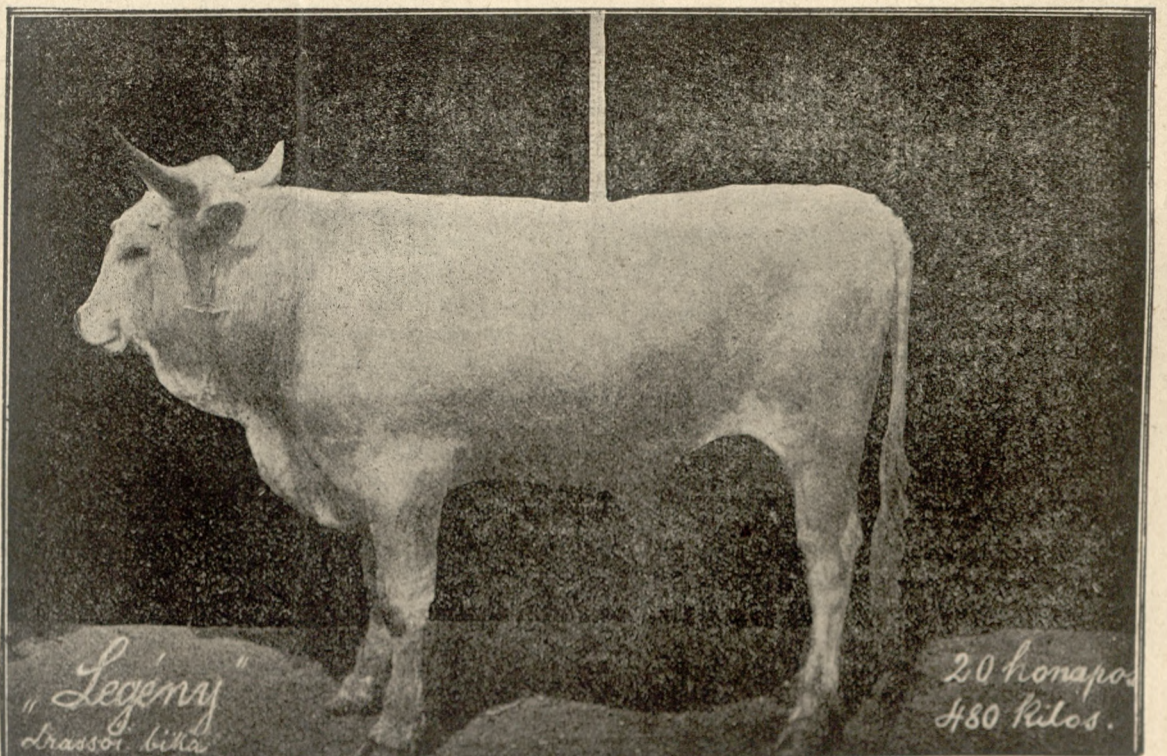
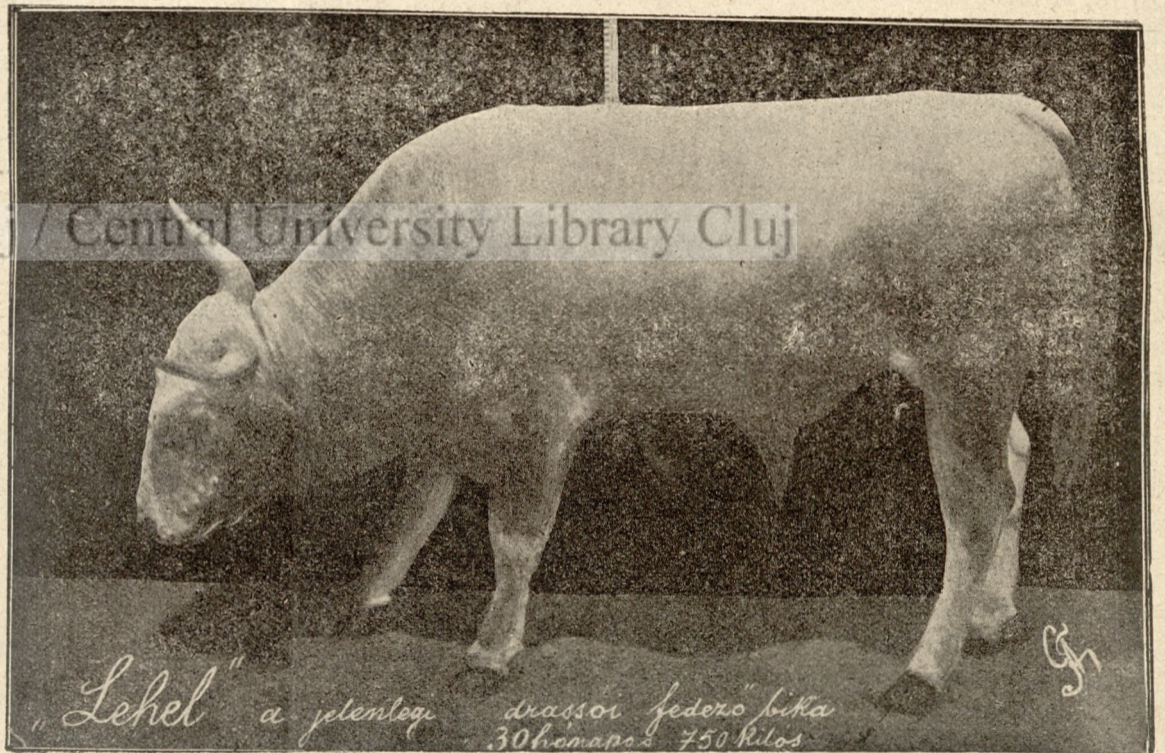
Igen tanulságosak a tulajdonos irányelvei, elismerésre méltó a céltudatosság, a kitartó következetesség, mely rövid idő alatt is komoly eredményeket mutat fel. Komoly eredmény a máris észlelhető egyöntetűség alakban és fejlődésben. Komoly eredmény: a gyors fejlődés (éves bikák: 300 kg., 2 évesek 500 kg., 2 $\frac{1}{2}$ évesek 750 kg. nem ritkán előforduló súlyyal!) és a folyton élénkülő kereslet, az elért magas árak (2 $\frac{1}{2}$ éves bikáért: 4-500 frt.)

A tulajdonos, mint jövőben elérendő célt tűzte maga elé azt, hogy a növendék bikák annyi kilogramm súlyuak legyenek, a hány naposak. Az is igaz, hogy Drassón minden darab állatról mindig tudják, hogy hány napos s hogy hány kilós.

Az elválasztás sem kor szerint történik, hanem súly szerint. 200 kilogrammos koráig szopik az üsző borjú és 180 kgos koráig a bika.

Az istállóban és a legelőn is megnézett állatokon különösen említésre méltók: a mély törzs, a jókötésű és szabályos csontozat, az egyenes hátvonal, a minálunk megszokottnál erősebb hátsó rész és hátsó lábak.

Nem mondhatjuk, hogy a szarvállás egyöntetű volna. Az általunk ismert idevaló rendes alakon kívül, az Almásy-gulyában otthonos szarvállások (egy onnan hozott bika

nyomán) és elvéve egy-egy merőben abnormis is — láthatók. A tulajdonos erre — saját megjegyzése szerint — egyelőre nem fektet nagy súlyt. Különböző ez egy oly kisebb hiba, mely később is könnyen pótolható.

Kiemelendőnek tartom, hogy a tulajdonos az üszők kiválasztására és nevelésére ép oly nagy súlyt helyez és gondot fordít, mint a bikákéra. Oly szép három éves üszöket, mint Drassón, igen kevés helyen lehet látni.

Az állomány ez idő szerint körülbelül 240 darabot tesz ki, 60 törzstehénnel és 70 növendék-bikával, melyek az ország minden részébe elvitetnek.

A tenyészet eddig a nagy-enyedi május, negyedik és a szegedi őszi kiállításán keltett nagyobb figyelmet. Az enyedi kiállítás idejéből felvett fotografiák után ezuttal itt is bemutatunk három képet. Így 2½ éves, egy 20 hónapos bikát és egy borjas tehenet. Sajnáljuk, hogy a többi felvételek képei nem sikerültek elég jól.

Römjük, hogy a jövő évben rendezendő kolozsvári tenyészállatkiállításán lesz alkalmunk a drassói gulya képviselőit is látni.

Az ár ellen.

— *Allattenyésztési irányok.* —

Az idő kereke forog, s amint újabb és újabb terveket és eszméket hord felszínre, a törekvő egyének és nemzetek az elfogadhatónak és megvalósíthatónak látszókat felkarolják minden téren. A haladás a jelszó. Haladás alatt pedig olyan productumok előállítását értjük, amelyek az ediginél több jövedelmet biztosítanak. Akár a külső czim, akár a belső tulajdonok fokozása a látszólagos vagy valódi cél — a szándékolt eredmény: a minél kedvezőbb értékesítés. A kulturális és a gazdasági tér az manapság, a mely a haladás szent nevében a legtöbbet képes felmutatni, az is bizonyos aztán, hogy ezeken a téreken találkozunk leggyakrabban olyan jelenségekkel, a melyek mint kísérletek szépek és biztatóak, mihelyt azonban széles alapokon akarjuk a kis chablont valóra váltani, feltünővé válnak egyes csekélységek, a melyek e kísérletnél meg sem ismerhetők, de a melyek mint az egy pont-

ból körkörös kiinduló hullám folyton nagyobb és nagyobb régiókat fog fel, mindjobban feltűnteti a fogyatkozásokat és hibákat, de nem történik meg az, a mi az ilyen hullámnál, hogy végre elsimul, hanem erőteljes eszközök szükségesek, a melyekkel a rombolásnak gátat vetni sikerül.

A haladás eredménye állattenyésztésünk tekintetében nagyon öröndetes, de ott tartunk ma már egy némely tekintetben, hogy gondolkodniunk kell eszközökről és módokról, a melyekkel egy kis *becsületes conservativ* beavatkozással lokalizáljuk a haladást, nevezetesen ott, a hol a haladás erőltetett. Hogy példákkal beszéljek, ismerem járásokat, a melyekben néhány nagyobb birtokos kitűnő tenyész-eredményeket ért el a simmenthali marha tenyésztése által. A kis gazdák tulajdonán fehér marhát tartottak ugyan, de a néhány igazán kedvező példa arra indította az intéző köröket, hogy ezt a járást piros-tarkának minősítsék és az „idegen“ fajú bikák használatát eltiltsák. Az eredménynyel tisztában lehetünk és vagyunk. Azta czélt, hogy a magyar marhát simmenthalivá átalakíthassuk, elérni nem fogjuk soha, de azt nagyon is hamar elérjük, hogy a régi fajtenyészet helyén korcsok lesznek közhasználatban. S ha még a szerencsétlen véletlen folytán néhány „sikerült“ példány is létrejön, ez csak buzdításul szolgál a rombolás folytatására. Ismerem még sok szomorú példát, a melyek a haladás szent nevében történtek, s a melyek elmúlására hosszú időnkig gondolni is alig lehet. Az ország egyik legnevezetesebb állattenyésztési góczpontján — a melyről a szegedi gazdasági kiállításán nagyon dicséretesen emlékeztek meg — máris nagyon érezteti hatását azon visszaélés, melyet a haladás nevében folytatnak. A díjazott remek állatok kabinetdarabjai egy nagy és drága tenyészletnek; de a város*) egyedül a ló-

tenyésztésre 16000 forintot költ évenként s a népies tenyésztés egészen más arányokat és eredményeket mutat fel, mint a minőt elképzelnénk. Ha az eredményt röviden akarjuk feltüntetni, talán elég a következőket felsorolni. A hajdan híres és látogatott lóvásárok a minimumra hanyatlottak ezen a vidéken, a katonai lóvásárokat a csekély alkalmas felhozatalra való tekintetből megszüntették, a benntenyésztett lovak exportja alig említésre méltó, a meddőn maradt tenyészkancaák száma megközelíti a 45%-ot. — Hol itt a haladás? Talán inkább lehetne szó dekadenciáról.

Hazánkban vannak egyes oázisok, a hol a haladás csakugyan szembeötlő, kitűnő. Egy ambiciozus intéző hatalom természetesen és jogos vágya lehet az ország minden pontját ilyen oázissá alakítani, de rajtuk is áll, hogy e nemes czélt el is érje. Mihelyt azonban elhagyjuk a „magasabb“ szempontot és leszállunk azokhoz, a kiknek kezében fekszik a megvalósítás, meglátjuk, hogy a jó szándék gyakran eredményez visszahatást és kárt. Azt, hogy egyes nagyobb tenyészetek anyaga kitűnő, még nem vehetjük irányadóul, ha a népies tenyésztésről van szó, pedig ha jól tudjuk, mindaz az igyekezet, és igazán bámulatra méltó anyagi áldozatkészség, amely állattenyésztésünk emelésére van szánva, első sorban és bizonyára végeredményében is leginkább a népies tenyésztés fejlesztését és előmozdítását czélozza. És még valamit. Nevezetesen egy igen jól hangzó jelszó az, a mely sok tévedést és jöhízeműséget megmagyaráz, az t. i. hogy *piaczképes* legyen az állatunk. Piaczképes az, amit a vevő kedvvel veszen meg és jól megfizet. S ha egyes tenyésztő eladja régi állatállományát és új tenyészanyagot szerez be, a melylyel néhány év alatt piaczképes állatokat produkál, ha vállalkozását siker koronázza, bizonyára igen helyesen cselekszik. De hogy így egy csapásra minden átmenet nélkül a népies tenyésztés terén üdvös eredményt lehessen elérni — azt

*) Ha nem csalódunk, ez Debreczen lesz! Szerk.

TÁRCZA.

„A népért, a néppel“

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszternek a protestánsok debreczeni nagy gyűlésén, közelebről elhangzott szavai, nemsokára szálló igévé válnak a magyar nép között. Nagy igazság, nagy eszme van kifejezve ama szavakban: »a népért, a néppel.« Az igazság az, hogy a nép érdekében mindent meg kell tenni: jogait mindenütt biztosítani, szabadságát minden irányban megvédeni; és az eszme, a gondolat az: hogy a magyar nemzet szellemi és anyagi erősségét csupán a néppel, a nép által lehet megteremteni.

Ugy de, amaz üdvös mozgalom, mely ez irányban megindult, csak úgy vezethet eredményre, ha első sorban megismerjük magát a népet, és tudatában vagyunk annak, hogy mily irányban folytatjuk a mentő, a segítő munkálatot.

A baj, a szegénység, az éladósodás mindenfelé meg van. Némely vidékeken éppen ijesztő példáival találkozunk ezeknek a nyavalyáknak. Nemcsak a mindennapi kenyér hiányzik a nép szájából, hanem hiányzik a testét befedő, szükséges ruhadarab, és a meleget adó tűzifa. Romladozik ama kisdud hajték, melyet még nagyatya építettett volt, lehányta a szél a korhad, füstös szalmát, s most

az eső, a hó kénye-kedve szerint áztatja a falat, a padlást. Az udvart és a kertét körülvevő sövény kerítést már régen feltűzítették, s az üdítő italt adó kút felül kidőlt a kút-gém, várva egy új gazdát, ki e bús romok között életet teremti!

Az pedig egészen természetes, hogy ilyen körülmények között, a szegény ember *elégületlenséggel* kél, azzal fekszik, s még azzal is álmodik. Mi könnyebb aztán, mint egy ilyen robbanó gyűanyagot lángra lobbantani? Mi könnyebb, mint az elégedetlen néptömeget félrevezetni, s a szegénység okát oly körülményekre vinni vissza, melyek annak előidézésére legkevésbé sem folytak be.

Sokszor láthatjuk az ujságokban, hogy egy-egy kiküldött tudósító milyen pillanatnyi felvételeket tesz egyes vidékekről, midőn *egyszeri szemlélés* után referál a dolgokról; láthatjuk, hogy az adott kép mennyire távol áll az általunk jól ismert eredetitől. Azt észreveszik, hogy a nép szegény és napról-napra mind jobban megy össze, de az igazi okot vagy nem látják meg, vagy *nem mondják meg*. Napjainkban különösen a szocialista proféták és még mások is, szeretik a nép szegénységének okát a nagy adóban, a nagy terhekben keresni. Igen kedvelt témájuk, hogy minden rosszat az államra, a hivatalnokokra, s általában az urakra fogják, s minden bajnak okát bennük keresik. A köznép ezért olyan bizalmatlan az állam iránt, a hivatalnokok iránt, s általában a »kaputos« ember iránt, hogy annak minden szavát, minden tettét — még

ha a legjobbat akarja is — kételkedéssel fogadja, vagy éppen czéljának kivételét az ő tekervényes észjárásával meggátolja.

Pedig tulajdonképen a dolog nem úgy áll. Igaz, hogy az adó sok s ezzel együtt más terhek is megszorodtak, de ne feledjük el, hogy ezzel szemben az állam is számtalan kedvezményt nyújt, sőt némely helyen jóval többet, mint a mennyit tőlük kér. Az is igaz, hogy van oka a köznépnek kételkedni a kaputos emberekben, mert már sok magas tetejű kalapos uri ember lépre vitte őket: de, hát a rossz mindig meg volt és meg is lesz; hanem az is igaz ám, hogy ma éppen az *intelligens osztály* szállott sikra a népért, az tesz a legtöbbet érdekében, csak hogy megmenthesse.

A nép szegénységének, terheinek oka tehát nem pusztán az adóban és közterhekben rejlik, hanem inkább *saját magában*. És pedig valljuk meg őszintén, rejlik: a munkátlanságban, tudatlanságban, könnyelmű életmódban, részegeskedésben; egy szóval az örlő szű ő benne van, és a lelki élet erőt emészti, rájja, s e miatt szenved a testi élet is!

Állításom minden egyes pontjára könnyen idézhetnénk speciális eseteket is: de nem teszem, csupán egy pár általános jelenségre mutatok rá. A nagyobb birtokosok sok helyen kénytelenek, az egész nyári munkát, tótokkal végeztetni, holott a községben volna annyi szegényebb sorsu ember, a ki bátran szerződhetnék és kora tavasztól késő

tagadom. Tagadja a tapasztalat is. A piaczképeség divatszerű dolog. — A mi ma piaczképes, esetleg holnap senkinek sem kell. 1894-ben és 1895-ben hatalmas exportunk volt Franciaországba. Ürüinket szinte kapkodták. Örvedetesen piaczképesek voltak az ürüink, birkáink. Aztán szertefoszlott minden. A birkánk nem kellett s a gyapjunak nem volt ára. Ez utóbinak az ára ma örvedetes fellendülést mutat, az anyag tehát ismét értékesebb, de nem a hús juh, hanem a gyapjas. — Vagyis 5 év alatt ezen tekintetben 3 fázis merült fel, de azt senki sem állíthatja komolyan, hogy a mi népies juhtenyésztésünket ezen rövid idő minden periodusához alkalmazni lehetséges volna. A lehetetlenséggel megküzdendi pedig céltalan feladat.

Ma az ország lótenyésztése oda irányul, hogy nagy és minél nagyobb testű és szabad mozgású lovakat produkáljon. Az egységes cél nagyon helyes és ha csupán az volna a feladat, hogy hintós és katonalovat tenyészszünk, kétségkívül jól pénzelnénk belőle. Nem szabad azonban elfelednünk, hogy a tenyésztett lovaknak csak a *fölöslege* az, ami eladásra kerül, a főtömeg mezőgazdasági célokra szolgál. A mi lóállományunk tekintélyes nagy része évszázadokon át úgy formálódott, hogy katonai célokra nagyon kitűnően bevált minden időben. A mi lótenyésztésünk minden időben házározottan odasimult a katonai szükséglethez. A honfoglalás idején a könnyű szittya ló a csupán karddal, buzogánnyal, kelevésszel csatázó és kézzel fegyverzett katonák alá termelt állat volt s midőn a középkor nehéz páncélos, vértés és súlyos fegyverzettel ellátott katonáit kellett harcra vinnie, már a nehéz, de könnyed mozgású spanyol ló változatait tenyésztik hazánkban. És a nemes Széchenyi István gróf talán az idők méhében olvasott, midőn e század elején az addig leginkább luxus célra szolgált angol lovak behozatalát és tenyésztésbe vételét meghonosította, mert ez alakította át a ne-

hez katonai lovat huszárlóvá a mai értelemben. De a régi szittya ló arabssal nemesített utódai is kitűnő katonai lóanyag s a lovasütegek csupán könnyű lovassági karddal és forgópisztolyal felszerelt legénysége alá csakis ezen ló alkalmas, mert apró, gyors mozgású és bámulatosan szívós. De hiszen nem az a célom, hogy az egyes állatfajok tenyésztésének történetét irjam le, csupán oda akartam mutatni, hogy a lótenyésztésükben mutatkozó variációk a nemzeti védelem kívánalmához képest alakultak az idők folyamán s ez ma is összeesik a piaczképeség fogalmával. Nagyon valószínű, azért, hogy azon elv, amely a lótenyésztés terén ma irányadó, csak akkor fog megváltozni, ha azon viszonyok is megváltoznak, amelyek a lótenyésztést a mai tenyészirányba terelték. Itt tehát a piaczképeség és a közszükséglet fedezi egymást.

De nem így a szarvasmarhatenyésztés terén. E tekintetben sajátságos viszonyok között vagyunk. Hála istennek ma már tul vagyunk a 80-as évek végén uralkodott különös hóborton, amikor csaknem minden héten fedeztek fel jobbnál jobb és és kitűnőnél kitűnőbb külföldi fajtákat, amelyekkel el akarták ársztani az országot. Be is hurcoltak hozzánk gümőkört, ragadós tüdőlobot, száj- és körömfájást és egyéb kalamitásokat. A mi ősi fehér marhánk hitvány, lenézett jószág számba ment és bonyhádi teheneinket nem mertük egy napon megnevezni sem a vintsgai, pinzgai stb, *ani*-, *thali*- és *landi*-tehenekkel. Ma már eljutottunk odáig, hogy akadt aki felfedezte, hogy a mi hazai tájfajtáink semmiben sem állanak mögöttük a külföld egyik-másik táj-marhájának, sőt az erdélyi magyar marhát is, mint legkitűnőbb tenyész-anyagot sikerült felfedezni. Az eredmény nem is maradt el. A külföldi export tetemesen apadt. Hogy aztán „idebenn” rendet csináljanak, tenyészkerületeket létesítettek, amelyek célja az, hogy egy-egy hasonló mezőgazdasági, éghajlati

stb. viszonyok alatt álló területen a tenyésztett állatfaj egyöntetű legyen. A zöld asztal ezen káprázatos képet elérhetőnek jelezte, de a zöld mező nem ilyen engedékeny. A mai napig ezen cél még nincsen megvalósítva, de kíváncsiak is lehetünk, hogy pl. Pestmegye homokos buczkáin hogy fog diszteni a magyar marhából előállított simmenthali jószág?

A sertésenyésztés terén divatos áramlat nem jelezhető. A mi sertésenyésztésünk célja már e század eleje óta a hizlálásra alkalmas mangalicza előállítása. Mivel pedig a sertésvész folytán beállott katasztrófa megsemmisítette sok helyütt még a mag-sertéseket is, ennél fogva a legnagyobb elismeréssel emlékezhetünk meg a földművelésügyi miniszterium azon tényéről, hogy a legolcsóbban és díjtalanul is ellátja a községeket tisztavérű magyar mangaliczák sertésekkel, mert ezáltal tényleg a legbecsesebb és majdnem minden vidékre alkalmas faj széles körben elterjedését teszi lehetővé. A helyenkint szórványosan található berkshirei, yorkshirei stb. tenyészetek országos jelentőséggel épen nem bírnak, helyi jelentőségük is meglehetősen alárendelt.

A felsoroltakban képét igyekeztem adni annak, hogy az állattenyésztés terén a leghelyesebb haladás az, amely a közszükségletből ered és azt kielégíti. Az idebenn régóta tenyésztett állatfajták csekély módosítással megfelelnek a közszükségletnek, sőt a tapasztalat arra vezet, hogy egyes helyeken az *ellenyészett* fajták régi nivóját igyekeznek ujólag elérni s a károsnak bizonyult keverés nyomait is szeretnék eltüntetni. Egy kis adag konzervatív irányzat meghonosulása kívánatos tehát, hogy minél kevesebb *viszatenyészésre* legyen szükség.*

Civis.

* Teljesen igaz!

Szerk.

őszig munkája által szép, kis jövedelemre tenne szert. De, nem teszi, hanem dolgozik egy-két nap, s aztán — a harmadik nap vigan él kerményéből. Falu helyen alig van telek, melynek egy kis veteményes kertje ne volna. De nézzük meg azért, az a kis kert egész nyáron át parlagon hever, a gazda pedig a kapu előtt, a kis padon, pipázik, s a gazdasszony a szomszédasszonnyal tereferél. Eltelik a nyár, eljő az ősz és annak a szegény embernek nincs egy fő káposztája, egy kis veteménye, hagymája, hanem mikor szüksége van rá, egy tojással a zsidóhoz kell szaladni érte. Másutt a *gyümölcsös kert*et télen-nyáron libák, borjúk használják, s ha még egy-egy vad gyümölcsfa vagy szilvafa fel is kapna, azt is levágják.

Kérdem, ugyan hol van a kerti gazdaság, mely a konyhakertészetben, s a gyümölcsészetben nyújtana hatalmas jövedelmi forrást — ha volna ahhoz értő, szorgalmas népünk. Pegig élő példa előttünk a szerbek, kik majdnem minden vidéket elárasztottak immár és kitartó, értelmes munka által két-három rendbeli termést vesznek ki a földből. De, hajh, a mi jó magyar népünk resteli a fáradságot és elnézi, hogy az ő zsirján meggazdagodjék az élelmes külföldi, s elvigye előle a sok jó pénzt!

Ne keressük tehát a baj és szegénység okát állandóan a nagy terhekben, hanem inkább keressük magában a népben, a hol tényleg van. Ha fel

ismertük a baj kútforrását: akkor a gyógyítás is könnyebb lesz, mert ott orvosoljuk, a hol fáj, nem pedig rossz orvos szert használván, lázba hozzuk vele az egész organismust. Nagyon helyesen jegyzi meg tehát e lap hasábjain az »éhség örültjei« cikkeknek derék szerzője, hogy »a nép helyzetén javítani kitartó telepekkel és könyör adományokkal« nem lehet. Nem, én is azt mondom, mert minden egyes ember csak azt tudja igazán szeretni és megbecsülni, a mit maga verejtékes munkával szerzett. Így esett meg a múlt években, midőn a magyar kormány *ingyen* gabonát osztogatott ki a szegényeknek, hogy a zsidó előbb megkostolta azt, mint a szegény ember, kinek adták, hogy helyzetén segítsenek.

Korántsem akarok e példával a jótékonyaság elibe vágni. — Az egészen más dolog: a szívnek, a szeretetnek világába tartozik; itt pedig a nép természetéről, mondhatnám népisméről van szó.

A népért tehát, ha valamit tenni akarunk, ismerni kell előbb a népet, a maga valóságában, erényeivel, bűneivel együtt. E rövid és általános, ismertető vonások után, hogy mit és hogyan kellene tennünk: arról szölok a következőkben:

Előre kijelentem azonban, hogy nem állatom magamat abban a csalóka reményben, hogy feltaláltam a varázsszert, melynek birtokában nincs több nyomor és szegénység. Oh, nem; hiszen az nem is lenne jó, mert útját vágná a haladásnak, s bezárná

a fejlődés örök törvényét, mikor aztán az emberiség nem tudna többet létre hozni semmi nagyot, semmi szépet és eszményt. Tehát, mi csak a mindennapi élet légkörében mozgunk; ott, a hol nincs semmi rendkívüli, semmi csodálatos, hol a józan ész segédelmével mindeneiket megvizsgálhatunk, s erős akarattal miudeneiket megcselekedhetünk. Itt a legparányibb munka is meghozza gyümölcsét, s e gyümölcsben rejlik csirája az egyéni boldogságnak, s a nemzeti nagyságnak.

Nézzük csak. A mi magyar népünk legnagyobb részben földműveléssel foglalkozó nép. De a földművelés rá nézve nem gyönyörűsége és kellemes teher, mert nem érti jól és így nem hajt annyi hasznot, mennyi az élet fenntartására szükséges. Azt kell tehát megértetnünk földműves népünkkel, hogyha foglalkozásából akarja magát fenntartani: akkor első sorban a *marhatartásra* fektesse a tólsúlyt, a mivel aztán együtt jár a *masterséges takarmány termelés* kérdése is. Már pedig azt tapasztaljuk, hogy sem egyik, sem másik irányban nem mutat fel, még megközelítőleg is, elég eredményt a kis birtokos nép. Csupa szánalom nézni sokszor egyes vidékeken a kis birtokos gazdamber marha állományát, pedig az egész nem igen áll másból, mint két kis elicsgázott tehénből és egy esenevész borjuból. De az a tehén nem a saját földjének munkájában igazodott el, hanem a fuvarozásban, a nagy útban, az étlenségben, a szomjúságban, és a rossz bánásmódban. Mert a legelő rossz,

emlékezet óta el nem ért nagy termést adtak, úgy, hogy Szénaverős, Nádas, Zagor, Bolkács, Zsidva stb. községekben több százezer hektóliter jó minőségű bormust vár eladásra, azonban vevő hiányában, a gazdák azt csak igen olcsó árban tudják értékesíteni. Borke-reskedőknek és pinczetulajdonosoknak kitűnő alkalmuk volna arra, hogy a küküllőmenti jó hírnevű borokból kellő mennyiséget beszereszenek.

— Az ideai szüret gyengén ütött ki. — Hozzávető számítások szerint 15—20 százalékkal kevesebb borunk lett, mint tavaly s a minőség sem igen kielégítő. Rossz esztendő járt az idén a szőlőre, mindenféle betegség találta s a szüret idején a lehető legrosszabb időjárás volt.

— Hogyan előnyösebb friss húst szállítani? A dán földművelésügyi miniszterium kísérleteket tettetett az iránt, hogy a friss hús szállítása fekvő, vagy lógatva előnyösebb-e. A kísérletek megállapították, hogy a lógatva való szállítás különösebb előnyökkel nem jár. Ennélfogva a hajók továbbra is a régi mód szerint fogják a húst szállításra beraktározni. A Németországba rendelt friss hús-küldemények azonban lógatva, csomagolás nélkül szállíthatnak a vasúton.

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

— Gyümölcskivitel Oroszországba. Az orosz fővámmhatóság f. év július 13-án 14014, sz. a. a következő rendeletet bocsátotta ki:

A szent-pétervári osztrák-magyar nagykövetség szóvá tett több esetet, a hol külföldről behozott gyümölcs megromlott, mert soká hevert a vámraktárakban; azt javasolta, hogy a gyümölcszállítványok elvámolását július és november közt gyorsabban eszközöljék. Ehez képest utasítjuk, hogy a külföldről érkező gyümölcszállítványokat megérkezésük után azonnal szemléljék meg és az elvámolást lehetőleg siettessek.

— A föld hitele. Erről a még egészen meg nem oldott kérdéstről, mely az eszméket nálunk is foglalkoztatja, a belga Vliebergh legutóbb érdekes munkát tett közzé. — Ebben részletesen leírja, mi történt Közép-Európában e téren, bírálja a földhitelbankokat s kiterjeszkedik azoknak a javaslatoknak kritizálására, a melyek a fokozódó eladósodás terhének könnyítésére irányulnak. Ennek korlátolása szerinte is szükséges és e tekintetben a szövetségi formát tartja a legalkalmasabbnak.

— A tőzsdeadó. A pénzügyminiszter tudvalevőleg már benyújtotta a képviselőháznak a tőzsdeadóra vonatkozó törvényjavaslatot, melynek tárgyalása azonban elmaradt, sőt még most sincs a javaslat napirendre tűzve. Mindamellett, úgy látszik; hogy a pénzügyminiszternek az a szándéka, hogy ezt a javaslatot még ebben az esztendőben letárgyalassa. Legalább erre mutat az, hogy a tőzsdeadó jövedelme már ott szerepel a jövő évi költségvetésben. A miniszter a tőzsdeadó jövedelmet az első évben 440.000 koronára becsülte.

— A külföldi buza ellen. Az őrlési forgalom megszűnésére való tekintettel, kereskedői körökben bizonyos nyugtalanság észlelhető a külföldi buzának a határidő forgalom révén való beözönlése miatt. Ez ügyben Balla Vilmos közgazdasági író memorandumot terjesztett a kereskedelemügyi miniszter elé, a ki kilátásba helyezte, hogy át fogja vizsgálni. A memorandum megkülönböztetendőnek tartja a határidőforgalomban is az idegen búzát a belfölditől, ami azáltal lesz elérhető, ha a szokásos külföldi termékek szállítása esetén bizonyos kárpótlásra kötelezik az eladót. Megfelelő kölcsönös kárpótlások megállapítását javasolja továbbá abban az irányban is, hogy ha mezőgazdák jobb vagy silányabb búzát szállítanak. Végül a tőzsdei árukötések egyességét 1000 helyett 500 mm.-ban javasolja megállapítani.

— Mérsékelt díjtételek szilvaküldeményekre. Visszavonásig, illetve 1900. december 31-ig Sziszek állomásról Párisba és azon túl való rendeltetéssel teherárúként 10,000 kg.-os kocsiakománnyban hordókból szállítandó aszalt szilva és szilvaiz küldeményekre, Sziszekről Passaura átmenetileg 1000 kg.-kint 23.45 franknyi díjtétel lépett életbe.

A küldemények elszámolása az osztrák-magyar-francia kötelekben, aszalt szilva és szilvaiznek hordókból való szállítására a magy. kir. államvasutak és a cs. kir. szab. déli vaspályatársaság (magyar vonalak) állomásairól Passaura átmenetileg Páris vagy azon túli rendeltetéssel 1895. évi január hó 1-től érvényes hiteles díjszabásban foglalt határozmányok alapján történik.

— A román kormány tengeri vásárlásai. Románia eddigi tengeri termése mennyiségileg a középtermésű évek 25%-át teszi és ebből is csak a fele élvezhető. A román kormány ezért szükségesnek találta, hogy mult évi kukoriczát vásároljon külföldön és ezt a termelők között hitelre szétosztassa. Eddig mintegy 15—20,000 mm. tengeri rendeltetett meg mm.-ként 10¹/₄—10¹/₂ frank árban. A bevásárlásokat rövid időn belül folytatni fogják.

— Magyarországi szén Romániában. Crajovai alkonzulátusunk írja októberi jelentésében, hogy a magyarországi szénnek nagyon jó kelete van. A Duna gőzhajózási társaságnak kedvező helyzete van az ottani piacon és igen jó üzleteket köt.

— Mezőgazdasági gépek. Monastiri főkonzulátusunk írja, hogy a magyarországi kaszáló-gépek használata nem terjed, ellenben a Magyarországból származó trieuróket és egyéb mezőgazdasági gépeket élénken keresik.

1899. nov. 16.

I. Időjárás. A légnyomás maximum még erősödött, de terjedelméből veszített, a mennyiben az északról délnek húzódó depresszióknak engedett helyet, a mely ma a Fekete-tenger és környéke felett záródik. A helyzethez képest az idő Európa nyugati felében száraz és többnyire derült, míg keleti felében boros és csapadékos. A hőmérséklet eloszlása alig változott.

Hazánkban tegnap-igen sok helyütt volt eső, illetve hó, főleg északkeleten és keleten, hol ma a határmegyéken 5—15 cm hólepel fekszik. Az idő egyedül a Duna-Tisza köze-északi felében és Horvátországban maradt száraz; ma egyébként a felhőzet nyugatról lassan fogy.

A hőmérséklet alacsony és az ország északkeleti felében az éjjel és ma reggel fagypontra alatt volt.

Jóslat: Igen hűvös és az ország keleti felében egyelőre még esős idő várható, sok helyütt éjjeli fagyval később azonban derülés valószínű.

Hőmérséklet: O-Gyalla 0.9, Budapest 1.8, Zágráb 7.5, Szeged 2.0, Kolozsvár 0.6, Bécs 2.3, Róma 4.1, Páris 2.2, Berlin 1.6, Szentpétervár —1.7, Konstantinápoly 6.7.

Tőzsdék.

Budapesti gabonatőzsde.

I. Készárúüzlet.

	1899. nov. 16.
Buza ó	frt 7.70—8.20
rozsa új elsőrendű	" 6.25—6.35
" " másodrendű	" 6.10—6.20
árpa takarmány	" 5.65—6.60
zab	" 5.35—5.45
tengeri ó-bánsági	" 5.20—5.50
" másnemű	" 5.30—5.40
repeze új káposzta	" 11.60—12.10
Köles új	5.30—5.60

II. Határidő-üzlet.

1899. nov. 16.

III. Kötések. Az üzlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza 1900 apr.-ra	8.07, 8.08, 8.10, 8.11, 8.12.
1900 okt.-re	8.08, 8.10, 8.11, 8.12, 8.14, 8.15.
Rozs áprilisra	6.56, 6.57, 6.58, 6.59.
Zab áprilisra	5.12, 5.13, 5.14.
Tengeri májusra	4.96, 4.97, 4.98.
Repeze aug.-ra	11.70, 11.75

Budapesti értéktőzsde.

d. u. 4 órai zárhatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény	368.90
Magyar hitelrészvény	373.25
Magyar leszámítoló bank	252.—

Kolozsvári piac.

A csütörtöki (november 16-iki) hetlivásáron a következő árakat jegyeztük föl.

Buza métermázsánként	frt 6.50—7.40
Rozs	frt 5.——5.50
kukoricza	frt 4.20—5.10
árpa	frt 4.50—5.50
zab	frt 3.70—4.20
Marhahús kilogrammja	48 kr.
Széna q-ként	" 2.50—3.—
Zsupszalma	" 1.80.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Méhszettel foglalkozó olvasóinkat felkérjük, hogy mult számunk első cikkére minél számosabban tegyék lapunkban meg észrevételeiket. — Többeknek. A csütörtöki és pénteken hozzánk érkezett kéziratokat jelen számunkban már nem közölhetjük.

NYILT-TÉR.

Elsőrangú hazai gyártmány.

Pontos cím:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára, mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni. (209.)

Részletes árjegyzékkel és szaksterületi felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szeceksavágók Morzsolók

Eladó

jutányos áron

egy fél éves kávé-barna kam

VIZSLA

cseh és pointer keresztezés.

Czím a kiadóhivatalban.

LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÁNFFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Báró MANNBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA.

Felolós szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

HIRDETÉSEK.

Van szerencsénk a tisztelt gazdaközönség és terménykereskedők becses figyelmét:

ÁRURAKTÁRAINKRA

fölvívni, melyet 3 év óta feleink megelégedésére kezelünk, **KÉTSZÁZ KOCSI** térfogattal bíró szellős, száraz és asphaltrózott raktáraink fölvaunak szerelve mindennemű gabona és lóheretisztító gépekkel, a vasuti állomással pedig iparvágánnyal vannak összekötve.

RAKTÁRAINK ELVÁLLALJÁK: gabona, olajos és vetőmagvak raktározását, kezelését, átadását vagy tovább szállítását, esetleg eladását is; esz közlünk pénzátvételt, végül **ELOLEGET** adunk a betárolt terményekre a piaci ár 60—80 százalékát, 7% kamat mellett.

KÖLTSÉGEK $\frac{1}{4}$ ÉVRE illetőleg 13 heti időre kitesznek circa (kamat nélkül)

1 q. gabonánál vagy örleménynél 20 krajczárt	
1 q. olajos magnál	20—35 "
1 q. vetőmagnál	50 "

Ajánljuk: **KÖLCSÖN ZSÁKJAINKAT**

gabona szállításhoz és csépléshez 1 kr. heti díj mellett.

Csakis jó minőségű új vagy foltozott zsákok adatnak ki!

Esetleges fölvilágosítás és árjegyzékért kérjük áruaktári kezelőségünkhöz Kolozsvár pályaudvar fordulni.

í Kolozsvári Hitelbank és Takarékpénztár.

BARANYI JÁNOS

épület műbádogos, vízvezetési és csatornázási vállalkozó

Kolozsvárt, Széchenyi-tér 5—6 sz. Telefonszám 101.

PÁRISI DISZKLEVÉLLEL Elvállal és készít az alább felsorolt munkákat jóállás mellett és lehető olcsó árban.

Bádogos munkák

épületekre eresz csatornákat és egyéb diszitményeket horgony vagy bármimemű fémekből rajz vagy minta szerint, ezen kívül üzletben kapható és megrendelhető mindenemű konyhaberendezések.

Vízvezeték és csatornázás

magán gazdasági telepekre, vagy magán épületek városi vezeték összeköttetésére, teljes magán fürdőket, szivattyúk, fecskendők,

szőkőkutak, stb. **csatornázások** vas, ólom vagy kőanyag csövekből, (closetek) minden kivitelben, vizelő, mosdók és kiöntők szerelését. (148.)

Fürdőkádak kölcsön kaphatók!

Fedél és csatornafestést felvállal!

A fenti munkálatok évi javítását és jókarban tartását olcsón eszközli helyben mint vidéken.

KASSANTAL

aranyozó-üzlete

Kolozsvárt, Belkőzép-utca 14. szám.

Aranyozó műhelyében készít újképereteket tükörkereteket, consolokat, szalon-asztalt, függőnytartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban felelősség mellett.

Régi keretek aranyozását jutányos árban.

Továbbá templomi aranyozásokat, új oltár készítését rajz szerint. Régi oltárok újbóli aranyozását a legjobb csiszolt arannyal

jutányos árban, felelősség mellett elvállal.

Oltár gyertyatartókat, feszületeket jó, tiszta és tartós arannyal, aranyozásért felelősséget vállalok.

Pontos kiszolgálás! (163.)

STOLCZ WINCZE

Kolozsvár főtér 11.

Arany, Ezüst, Ékszer

javítások, átalakítások, valamint minden új munkák szakszerű előállítása pontosan eszközöltetik. (127.)

CSIRÁZTATÓ KÉSZÜLÉK
TÍGEN PRAKTIKUS, OLCSON
ELADÓ. CZIMYA KIADÓBAN.

Bor. 1—3 éves homoki ó-siller vagy fehér asztali bor erősség és év szerint 100 literenként 24—26—28 frt, finom peccsenye- vagy fajbor 30—32 frt. Ujbor (fejtvé) minőség szerint 14—16—18 frt, peccsenye- és fajbor 20—22 frt. Nagyobb vételnél minta küldetik. A megrendelő nyugodt lehet, hogy eredeti tiszta minőségű borhoz juttatom, erről jó hírnevem nyújt kezességét.

Szőlővessző. Fajtiszta, háromszor permetezett, jól beérett, legjelesebb homokra való fajokban (Kövi d., Kadar, Olasz r., Erdői, Slankamenka, Ménes I., Furmint, Ezerjó, Piros és Fehér chasselas) ültetés alá 50—60 cm. hosszúra vágva 3 frittól 7 frittig. — Gyökerez (1—2 éves) faj szerint 8 frittól 16 frittig. 25 forint vételnél 5 százalék, 50 frittól 10 százalék, 100 frittól 15 százalék, 150 frittól 20 százalék engedmény adatik.

Nemes eperfa-ojtvány. Kitérő piros, fehér és kék fajokban, 6 láb magas ojtva, 2—3—4—5 éves, igen erős csemete, erősség szerint 30 krtól 60 krig. 10 ftt vételnél 20 százalék, 25 forintnál 25 százalék, 50 frittől 33 százalék, 100 frittől 40 százalék engedmény. Az eperfa elég jól árnyékol, ellensége nincs, minden évben bőven terem, gyümölcsét úgy a két-, mint a többlábúak egyaránt szeretik; kitérő pálinka is főzhető belőle. Ceglédén igen jövedelmező fának ismerjük. Kár volna háznunk, kertünk, szőlők vagy egyéb birtokunkat e nélkül hagyni.

Birs-ojtványok. Rendkívül nagy gyümölcsű fajokban (Konstantinápolyi, Portugalli, v. rias stb.) melyek az ültetés évében már gyümölcsöt hoznak, azután pedig rendkívül bőven teremnek. Faja igénytelen, betegesség és ellenségtől egyaránt mentes. Vannak rendelők, kik ezer száma ültetik, mert rendkívül hamar teremnek, gyümölcse kedves, sokáig eláll, magas árban értékesíthető és sokféleképpen fal is dolgozható. A 2—3—4—5 éves, rendkívül szép és gazdag gyökerű fák darabja erősség szerint 20 krtól 50 krig. Nagyobb vételnél olyan engedmény adatik, mint az epernél.

Spanyol meggy, fekete. [Pándi vagy körösi meggy.] Termékenységét előmozdítandó háromszor lett permetezve, s így, ha azt folytatólag permetezzük, bőven fog teremni. Faja egészséges, gyümölcse rendkívül keresett, mert befőzésre legalkalmasabb. A 2—3—4—5 éves rendkívül szép és gazdag gyökerű fák darabja 15 krtól 50 krig. Nagyobb vételnél ugyanaz az engedmény adatik, mint az epernél.

Diófa. A 6—8 láb magas, rendkívül gazdag gyökerű, tele belü és könnyű törű, 2—3—4—5 éves diófák ára erősség szerint 20 krtól 50 krig. Nagyobb vételnél ugyanolyan engedmény, mint az epernél.

Minden másféle nemes gyümölcsfák, nevezetesen körte, alma, szilva, ősz és kajszinbarack, cseresznye, meggy, szelíd gesztenye, lasponya magas derűk és törpe állásukban, — erősség szerint 20 krtól 50 krig szintén kaphatók.

Kiselejtezett nemes ojtványok 2—3—4—5 éves életűs példányokban, azok kora és erőssége szerint 2—5—7—10—15 krajczár árban.

Mindenféle vadoncok erősség szerint 5 forint 85 krajczártól 19 forintig ezrenként.

Kerti eszközök. Kitérő és tartós anyagból rendkívül szilárdan készült horolók (sarabolók), szőlő ültető vasak, továbbá kerti fűrészek, ollók, görbe szemző és ojtó kések, ezenfelül jelfa és ojtó kenőcs igen olcsó árak mellett rendelhető meg.

Ár- és névjegyzékét küld:

Unghváry László, föld-, szőlő- és laiskola-birtokos Ceglédről.

(29)

KÜHNE E.

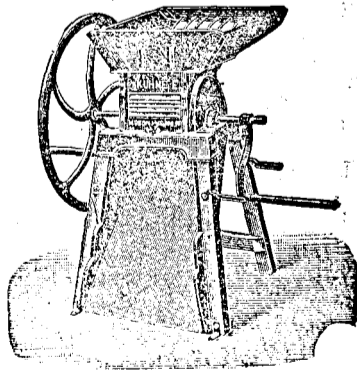
gazdasági gépgyára

MOSONBAN.

Alakult 1856.

(218.)

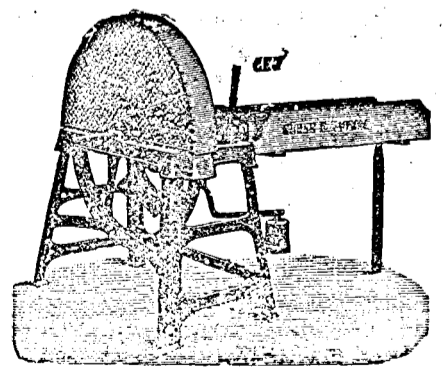
A beálló téli időnyre ajánlja legjobb rendszerű és leggondosabb kivitelű:

**Szeckavágóit,
répavágóit,
darálóit,**

eredeti
angol „Rapid“ daralók
erőhajtásra,

kukoricza-morzsolóit,
takarmányfüllesztőit.

A cég ajánlkozik

teljes takarmánykamra berendezések tervezése és eszközésére.

FŐRAKTÁR: Budapest, VI., Váci-körut 57a.

Részletes árjegyzékek rendelkezésre állanak.

GAÁL és MOLNÁR

legnagyobb butor-raktára

KOLOZSVÁRT, Unio-utca 8-10. sz.

Saját műhelyünkben és felügyeletünk alatt szakszerűen készült

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTORAINKAT

a legsolidabb árakban, az érdeklő közönség becses figyelmébe ajánljuk.

(164.)

Gaál és Molnár.

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1894. évben.

Elnök: TELEKI GÉZA gróf.

Alelnök: CSÁVOSSY BÉLA

Igazgatósági tagok:

ANDRÁSSY GÉZA gróf, DESSE WFFY ARISTID, PÜSPÖKY EMIL, SZÓNYI ZSIGMOND
TELEKI SÁNDOR gr.

Vezérigazgató: SZÓNYI ZSIGMOND.

Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint a biztosítás terén híven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megalégedését vívta ki magának; az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé, a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáseleség

biztosítása egy intézetnél sem eszközölhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett, mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kisgazdák, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten (József-körút 8.) és a vidéken létesített ügynökségek.

(185)

Alapított 1869-ben. — Cs. és kir. udv. szállítók.

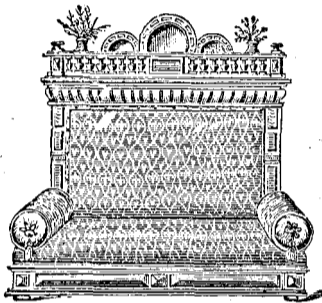
RAKTÁRAK:

KOLOZSVÁRT,
Unio-utca 5.

MAROS VÁSÁRHELYT,
Szentgyörgy-utca 2.

Mestitz Mihály és fiai

Első maros-vásárhelyi butor- és építészeti asztalos munkák gyára
gőzerőre berendezve, kárpitos és díszítő műhelyek.

A m. kir. államvasutak kolozsvári, aradi, debreczeni, szegedi, zágrábi, miskolci és budapesti üzletvezetőségeinek szállítói.

Nagy raktár saját készítményű fa- és kárpitos butorokból, függöny és szőnyegekkel.

Olcsó árak, szolid munka, pontos kiszolgálás.

Kitűnő minőségű száraz amerikai parkettek jutányos árban.

(188.)

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

BUDAPEST, VII. ker., Garay-u. 10.

Elvállal: központi-, viz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, closettak, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petroleum váladékból nyert gázok értékesítését célzó készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

(58.)

Legjobb minőségű kőanyagcsövek raktáron.

Clichéket

árjegyzékek, könyvek, szak- és folyóiratok, katalógusok és hirdetések, valamint minden egyéb nyomtatvány illusztrálásához rajz vagy fénykép után kitűnő kivitelben és legolcsóbb áron készít és szállít:

Fischer Lipót

chemigrafikai műintézete

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 15.

az Ujvilág-utcával szemben.

Vidéki megrendelések is legnagyobb pontossággal és figyelemmel teljesíttetnek.

(4.)

Magyar Jelzálog-Hitelbank

alaptőkéje teljesen befizetett 15 millió arany forint.

Képviselősege útján Kolozsvártt (Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

4% Záloglevélkölcsönöket

nyujt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százalékkal.

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százalékkal és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65%-os évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfiai adnak véleményt. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os nyereségmentesek.

Marcinkiewicz Ignác

férfi ruha-szabó

KOLOZSVÁRT, Belközép-utca 3. szám.

Ajánlja 18 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett

FÉRFI-SZABÓ-ÜZLETÉT.

Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövet-ujdonságokat.

Ugy helyi, mint vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan és olcsón teljesít.

(150.)